MERIALUESUUNNITELMASTA SAATU PALAUTE JA SEN HUOMIOIMINEN

Suomen aluevedet ja talousvyöhykkeen kattava, maankäyttö- ja rakennuslain mukainen Suomen merialuesuunnitelmaluonnos 2030 valmistui 18.5.2020. Suunnitelmaluonnos laadittiin rannikon maakuntien liittojen toimesta kolmessa osassa:

1. Suomenlahti: Kymenlaakson ja Uudenmaan liitot;
2. Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa: Varsinais-Suomen liitto ja Satakuntaliitto;
3. Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri: Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin liitot.

Rannikon maakuntien liittojen maakuntahallitukset kukin omalta osaltaan päättivät maankäyttö- ja rakennuslain 67c §:n mukaisesti pyytää luonnoksesta lausunnot viranomaisilta ja yhteisöiltä, joiden toimialaan tai tehtäviin suunnitelma olennaisesti liittyy, sekä asettaa luonnoksen julkisesti nähtäville mielipiteiden esittämistä varten.

Merialuesuunnitelmaluonnos sekä keskeiset valmisteluaineistot olivat nähtävillä 18.5.–17.6.2020 välisen ajan sivustolla merialuessuunnitelma.fi. Aineistot olivat suomeksi ja ruotsiksi, sekä keskeisin osin englanniksi.

Merialuesuunnitelmaluonnos oli ainoastaan digitaalisessa muodossa, mutta suunnitelmakarttaluonnos, merialuesuunnitelmaluonnoksen vyöhykkeet ja merkinnät, *Merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointi* -raportti, sekä useat taustaraportit olivat tarjolla myös tulostettavina pdf-versioina.

Lausunnot ja mielipiteet pyydettiin visiotyöstä, suunnitelmaluonnoksesta sekä merialuesuunnitelmien vaikutusten arvioinnista. Suunnittelualueiden ominaispiirreraportit ja niistä valmistellut tiivistetyt tarinakartat sekä skenaariotyö olivat kuultavana aiemmin 10.4.–10.5.2019 välisenä aikana.

Viranomaiset ja yhteisöt, jotka saivat lausuntopyynnön, antoivat lausuntonsa sähköisellä lomakkeella, johon pääsi lausuntopyynnössä olevasta linkistä. Lausuntopyyntöjä lähettiin kaikkiaan 360 taholle ja lausuntoja vastaanotettiin 87 kappaletta.

Mielipiteet kaikkien suunnittelualueiden osalta annettiin nähtävilläoloaikana digitaalisessa suunnitelmassa suunnitelmaluonnos -osiossa ja suunnitelmakarttaluonnoksessa sijainneella palautelomakkeella. Yleisiä palautteita vastaanotettiin 54 kappaletta.

Tässä asiakirjassa tuodaan näkyviin merialuesuunnitelmaluonnoksesta saatu palaute ja sen huomioiminen *Suomen merialuesuunnitelma 2030* -ehdotuksen viimeistelyssä. Suunnitelmaehdotukset hyväksytään rannikon maakuntien liittojen maakuntavaltuustoissa marras- ja joulukuun aikana 2020. Ympäristöministeriö raportoi valmistuneesta suunnitelmasta EU:lle maaliskuussa 2021.

Sisällysluettelo

1. Lausunnot 4
2. Yleinen palaute 6
3. Kansainvälinen palaute ja sen huomioiminen 7
4. Lausuntojen ja yleisen palautteen huomioiminen 8

4.1. Merialuesuunnitelman luonne ja tarkoitus 8
4.2 Suunnitelmakartta ja merkintäkorttikirjasto 11
4.3 Merialuesuunnitelma sekä meriympäristön tila ja meriluonto 12
4.4 Merialuesuunnitelma ja sinisen kasvun toimialat 13
Energia 13
Meriliikenne 14
Satamat, toiminnallinen yhteys, meriteollisuus ja erityisalue 15
Kalastus 15
Vesiviljely 16
Saaristo 17
Matkailu ja virkistyskäyttö 17
Kulttuuriperintö 18
Kaivannaisala 19
Sininen bioteknolgia 19
4.5 Maanpuolustuksen huomioiminen 19
4.6 Suunnitteluratkaisut 20
4.6.1 Suomenlahti 20
Tilannekuva 20
Alueellinen kehityskuva 20
Suunnitteluratkaisut 20
4.6.2 Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa 22
Tilannekuva 22
Alueellinen kehityskuva 22
Suunnitteluratkaisut 22
4.6.3 Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri 24
Tilannekuva 24
Alueellinen kehityskuva 24
Suunnitteluratkaisut 24

4.7 Toimialakohtaiset visiot ja tiekartat vuodelle 2030 25
4.8 Vaikutusten arviointi 26

1. Lausunnot

Lausuntopyyntö lähetettiin 15.5.2020 kaikkiaan 360 taholle, joista 10 ministeriöitä, 11 maakuntien liittoja, 150 kuntia (joista 61 rannikkokuntia), 15 ELY-keskuksia, 46 virastoja ja tutkimuslaitoksia, sekä 128 muita tahoja.

Lausuntoja vastaanotettiin kuulemisaikana kaikkiaan 87 kappaletta, joista 4 ministeriöistä, 25 rannikon kunnista, 7 ELY-keskuksista (5 eri ELY-keskuksesta), 18 virastoista ja tutkimuslaitoksista, sekä 33 muilta tahoilta (ks. kuva 1). Kun kuntien osalta otetaan huomioon ainoastaan rannikkokunnat, saatiin lausuntoja kaikkiaan 31 %:lta lausuntopyynnön saajista. Tarkempi lausunnon antaneiden tahojen %-osuus kaikista lausuntopyynnön saaneista tahoista on esitetty kuvassa 1.

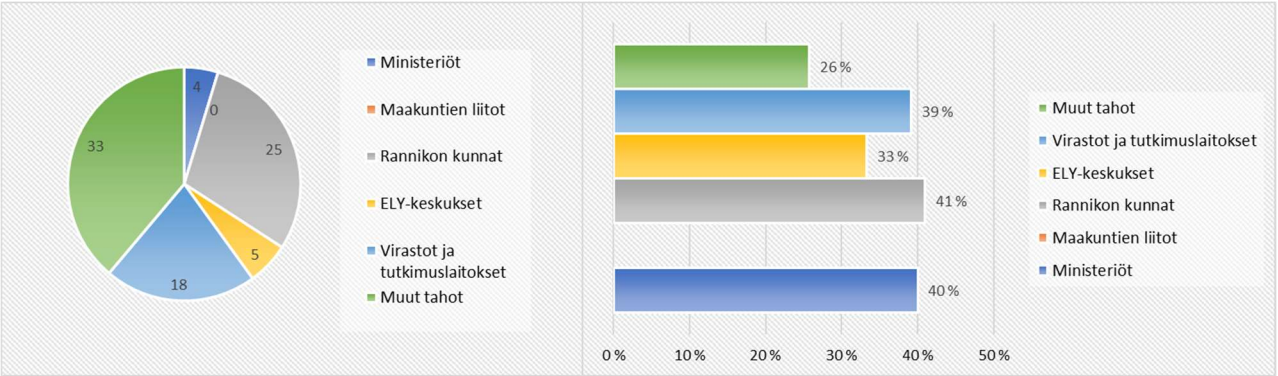

Kuva 1. Lausunnon antaneet tahot (lkm) vasemmalla ja lausunnon antaneiden tahojen %-osuus kaikista lausuntopyynnön saaneista tahoista oikealla. Kuntien osalta tähän tarkasteluun on nostettu ainoastaan rannikkokunnat.

Saaduista lausunnoista 10 kpl ei aiheuttanut jatkotoimenpiteitä, vaan ne olivat luonteeltaan olemassa olevan tilanteen toteavia lausuntoja.

Suunnitelmaluonnoksen viimeistelyssä otettiin huomioon 77 lausuntoa. Nämä lausunnot sisälsivät ehdotuksia suunnitelmaluonnoksen täydentämiseksi tai muuttamiseksi. Lausunnoista

- 52 kpl koski yleisesti koko suunnitelmaluonnosta,
- 33 kpl Suomenlahden suunnittelualuetta,
- 31 kpl Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan suunnittelualuetta,
- 32 kpl Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualuetta,
- 32 kpl visiotyötä ja toimialakohtaisia tiekarttoja, ja
- 32 kpl merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointia.

Lausunnot sisälsivät täydennys- ja muutosehdotuksia eri teemoja koskien kuvassa 2 esitetyllä tavalla. Luokittelu on tehty vastaamaan merialuesuunnitelmaluonnoksen karttamerkintöjä. Merkittävät vedenalaiset luontoarvot -karttamerkintä on tässä luokittelussa laajennettu sisältämään kaiken meriympäristöön ja sen suojeluun sisältyvän palautteen.

Kuvan 2 mukaisen toimialakohtaisen luokittelun lisäksi vastaanotettiin

- 19 kpl maan ja meren vuorovaikutusta,
- 3 ekosysteemilähestymistapaa, ja
- 7 ilmastonmuutosta käsittelevää lausuntoa.

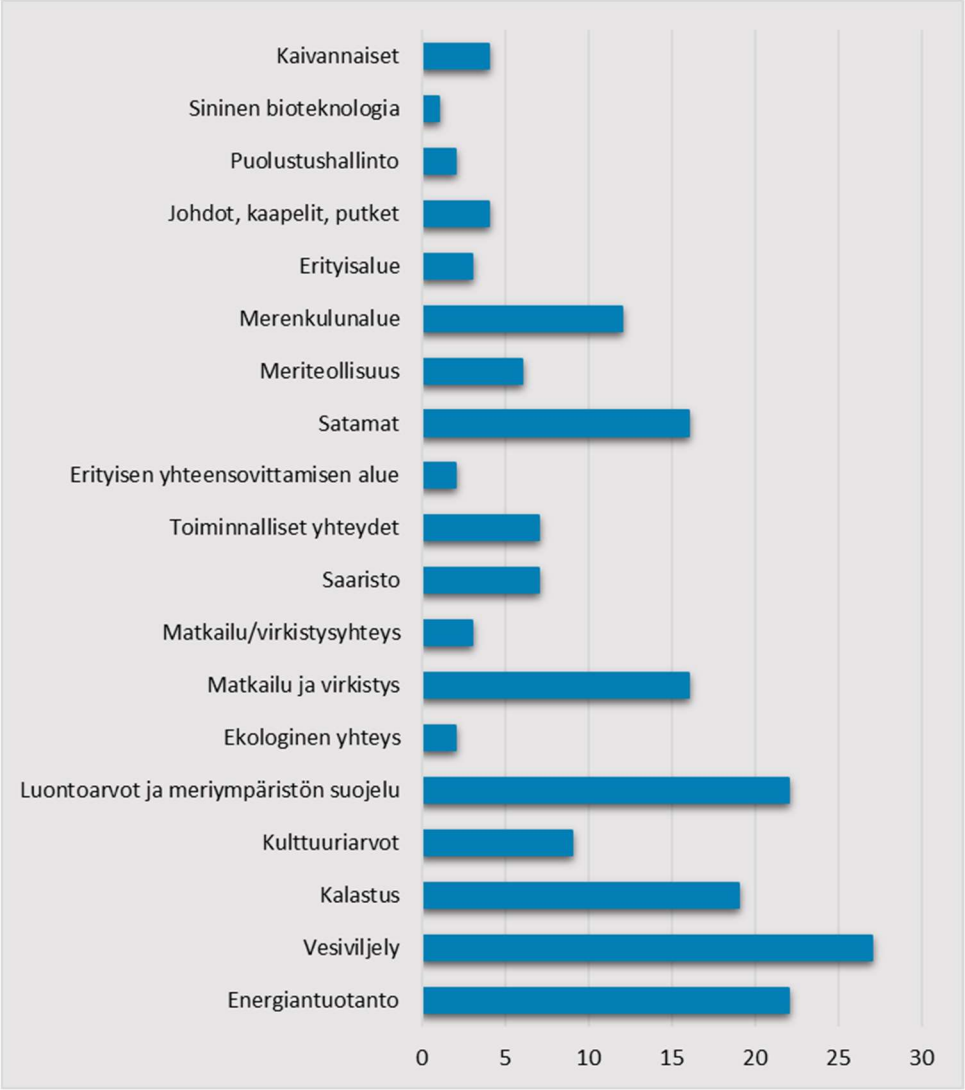

Kuva 2. Lausuntojen sisältämät täydennys- ja muutosehdotukset eri teemoja koskien. Luokittelu on tehty vastaamaan merialuesuunnitelmaluonnoksen karttamerkintöjä. Luontoarvot ja meriympäristön suojelu käsittää *merkittävät vedenlaiset luontoarvot* -karttamerkinnän.

Lausuntojen huomioinen merialuesuunnitelman viimeistelyssä kuvataan kappaleessa 4.

Skenaariotyö sekä suunnittelualueiden ominaispiirreraportit ja niistä valmistetut tiivistetyt tarinakartat olivat kuultavana aiemmin 10.4.–10.5.2019 välisenä aikana, eikä niitä koskevia lausuntoja otettu huomioon tämän toisen kuulemisen aikana. On kuitenkin hyvä huomata, että Suomen merialuesuunnitelma 2030 *suunnitelma* -osiossa on suunnittelualueittain valmisteltu tilannekuva, johon on tiivistetty ominaispiirreraporttien sisältö. Nämä tilannekuvat on nyt korjattu ja täydennetty saatujen lausuntojen pohjalta.

2. Yleinen palaute

Merialuesuunnitelmaluonnos asetettiin julkisesti nähtäville mielipiteiden esittämistä varten ajalle 18.5.-17.6.2020. Mahdollisuus mielipiteen antamisesta koskien suunnitelmaluonnosta kerrottiin seuraavissa kanavissa:

- Rannikon maakuntien liittojen ja ympäristöministeriön mediatiedotteissa 18.5.2020
- Medialle pidetyssä informaatiotilaisuudessa 18.5.2020
- Merialuesuunnittelun internet-sivuston (www.merialuesuunnittelu.fi) etusivulla ajankohtaisissa asioissa 14.4. ja 18.5.2020
- Yhteistyöhenkilöverkostolle lähteneessä Uutiskirjeessä 1/2020 (postituspäivä 22.4.2020) ja 2/2020, (postituspäivä 4.6.2020), kaikkiaan noin 380 henkilölle.
- Sosiaalisen median kanavissa Facebookissa ja Twitterissä 19.5.2020, sekä useassa postauksessa 16.4.–7.5. välisenä aikana.
- Kansallisessa sidosryhmäwebinaarissa 20.5.2020

Yleisiä palautteita vastaanotettiin kuulemisaikana kaikkiaan 54 kappaletta. Tästä palautteesta:

- 17 kpl koski yleisesti koko suunnitelmaluonnosta,
- 14 kpl Suomenlahden suunnittelualuetta,
- 13 kpl Saaristomeren ja Selkämeren eteläosan suunnittelualuetta,
- 29 kpl Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren suunnittelualuetta,
- 19 kpl visiotyötä ja toimialakohtaisia tiekarttoja, ja
- 12 kpl merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointia.

Yleinen palaute sisälsi täydennys- ja muutosehdotuksia eri teemoja koskien. Pääosin palaute koski merituulivoimaa (24 palautetta) ja kalankasvatusta (18 kpl), mutta myös kalastusta (7 kpl), matkailua ja virkistystä (6 kpl), sekä luontoarvoja ja meriluonnon suojelua (5 kpl). Muiden teemojen osalta tuli yksittäistä palautetta. Palautteissa nostettiin esiin myös ilmastonmuutoksen sekä maan ja meren vuorovaikutuksen huomioiminen.

Saadusta yleisestä palautteesta kaikki olivat luonteeltaan sellaisia, että ne otettiin huomioon suunnitelmaluonnoksen viimeistelyssä. Palautteen huomioinen merialuesuunnitelman viimeistelyssä kuvataan kappaleessa 4.

Skenaariotyö sekä suunnittelualueiden ominaispiirreraportit ja niistä valmistetut tiivistetyt tarinakartat olivat kuultavana aiemmin 10.4.–10.5.2019 välisenä aikana, eikä niitä koskevaa palautetta otettu huomioon tämän toisen kuulemisen aikana. On kuitenkin hyvä huomata, että Suomen merialuesuunnitelma 2030 *suunnitelma* -osiossa on suunnittelualueittain valmisteltu tilannekuva, johon on tiivistetty ominaispiirreraporttien sisältö. Nämä tilannekuvat on nyt korjattu ja täydennetty saadun palautteen pohjalta.

3. Kansainvälinen palaute ja sen huomioiminen

Suomen merialuesuunnitelma 2030 -luonnos sekä keskeiset valmisteluaineistot olivat kansainvälisesti nähtävänä ja kuultavina 18.5.–17.6.2020 välisen ajan sivustolla merialuessuunnitelma.fi. Aineistot olivat suomeksi ja ruotsiksi, sekä soveltuvin osin englanniksi. Suunnitelmaluonnosta esiteltiin kansainvälisessä informaatio- ja konsultaatiotilaisuudessa 20. toukokuuta 2020.

Palautetta saatiin Ruotsista, Tanskasta ja Virosta. Sisältöä ja toimialoja koskevia huomioita saatiin Ruotsista. Tanska ja Viro kommentoivat suunnitelmaa yleisesti. Ahvenanmaan huomiot käsiteltiin koordinaatioryhmässä, jonka työhön Ahvenanmaa osallistuu. Ahvenanmaan kanssa tarkasteltiin erityisesti merenkulun alueiden yhteensovittamista Manner-Suomen ja Ahvenanmaan suunnitelmakartoilla. Rajanaapureiden lausunnoissa todettiin, ettei maiden suunnitelmien välillä ei ole merkittäviä ristiriitaisuuksia. Suomen merialuesuunnitelman talousvyöhykkeen ulkorajauksessa todettiin epätarkkuuksia, mitkä on korjattu suunnitelmaehdotukseen. Suunnitelman kokonaisvaltaisuudesta, strategisuudesta sekä digitaalisesta esittämistavasta saatiin myönteistä palautetta. Merialueen jakamista suunnitteluvyöhykkeisiin ja suunnitteluratkaisujen sitomista niihin pidettiin erinomaisena ratkaisuna.

Ruotsin Havs- och vattenmyndighetin lausunnossa on koottu ja otettu huomioon Ruotsin muiden viranomaisten lausunnot, jotka saatiin myös erikseen. Näissä nostettiin esiin liikennettä, tuulivoimaa, kalastusalueita, vesiviljelyä, luontoa ja vaikutusten arviointia koskevia näkökohtia sekä kysymys merialuesuunnitelman luonteesta ja roolista suhteessa muuhun alueidenkäyttöön. Näitä koskeviin kysymyksiin pyritään vastaamaan lyhyesti tässä luvussa kansainvälisestä näkökulmasta. Palauteyhteenvedon luku 4 koskee kansallisesti saatua palautetta, jossa näitä kysymyksiä käsitellään yksityiskohtaisemmin.

Rajan läheisyydessä sijaitsevien eri toimintojen, kuten energia-alueiden potentiaalien tai lineaaristen toimintojen, kuten merenkulun alueiden ja putkien ja kaapeleiden osalta esitettiin mahdollinen tarve käydä keskusteluja yhteensovittamisesta ja konfliktien minimoimisesta. Tämä ehdotus on hyvä ja kannatettava. Suomi tekee mielellään yhteistyötä merialuesuunnitelmien yhteensovittamiseksi. Merialuesuunnitelmassa nyt esitettyjen energia-alueiden potentiaalien toteutuminen edellyttää aina vielä tarkempaa suunnittelua vaikutustenarviointeineen. Suomen merialuesuunnitelmassa esitetään putkien ja kaapeleiden osalta vain olemassa olevat putket ja kaapelit. Suomi pitää tärkeänä, että sähkönsiirtoverkkojen suunnittelussa tehdään merialuesuunnittelussa yhteistyötä rajanaapureiden kanssa ja laajemminkin kansainvälisesti. Itämeren maiden kesken kehitetään edelleen merialuesuunnitelmien koherenssia, mihin kuuluvat muun muassa maiden väliset lineaariset yhteydet. Koherenssin kehittäminen edesauttaa merialuesuunnitelmien yhteensovittamista jatkossa ja tarkasteltaessa merialuesuunnitelmia uudelleen muutaman vuoden sisään.

Ruotsi tuo esiin, että Suomen suunnitelmassa ei ole merkitty kalastuksen potentiaalisia alueita alueille, joilla Ruotsin kalastajat kalastavat. Näille alueille ei myöskään ole osoitettu muiden toimialojen potentiaaleja jotka kilpailevat kalastuksen kanssa.

Vesiviljelyn osalta Ruotsin lausunnossa todetaan, että vesiviljelyn ei tule vaarantaa meriympäristön hyvän tilan saavuttamista eikä meriekosysteemejä. Merialuesuunnitelmassa on pyritty sovittamaan yhteen sinisen kasvun ja meriympäristön hyvän tilan tavoitteita. Vesiviljelyyn osoitetun potentiaalisen alueen suunnitteluratkaisussa tuodaan esiin, että vesiviljelyä kehitettäessä on tärkeää selvittää parhaiten soveltuvat alueet meriympäristön tila ja luontoarvot huomioiden. Vesiviljelystä saadun palautteen pohjalta merialuesuunnitelmaan on tehty tarkistuksia, joita kuvataan tarkemmin Palauteyhteenvedon luvussa 4.

Merialuesuunnitelmaan kaivattiin olemassa olevia luonnonsuojelu-, Natura2000 ym. alueita kokonaiskuvan saamiseksi. Merialuesuunnitelmassa esitetään pääasiassa uusia potentiaalisia alueita eri toimintoihin. Jo olemassa olevat suojelu- ja muut alueet esitetään suunnitelman tausta-aineistoissa mukaan lukien Unescon Merenkurkun maailmanperintökohteen alue. Ruotsin lausunnossa tuotiin esiin, että Itämeren laajuisesti tulisi turvata kaloille ekologiset edellytykset ja vahvistaa pienimuotoisen kalastuksen yhteistyötä. Suomen merialuesuunnitelmassa esitetään ekologisesti merkittäviä vedenalaisen luonnonmonimuotoisuuden alueita, EMMA-alueita. Näillä nähdään olevan potentiaalia ekologisen monimuotoisuuden, kalojen kutualueiden ja vaellusreittien turvaamisessa.

Ruotsin lausunnossa kiinnitettiin huomiota merialuesuunnitelman vaikutusten arviointiin. Merialuesuunnitteludirektiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä siten, että merialuesuunnitelmat eivät aseta puitteita hankkeiden toteuttamiselle. Tämän vuoksi suunnitelmat eivät kuulu SEA-direktiivin ja SEA-pöytäkirjan soveltamisalaan. Tästä syystä ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja YK-direktiivin ja YK-pöytäkirjan mukaista valtioiden rajat ylittävää kuulemista ei sovelleta Suomen merialuesuunnitelmiin.

Suomen ympäristövaikutusten arviointilainsäädäntö sisältää kuitenkin muun tyyppisen ympäristövaikutusten arviointia koskevan vaatimuksen, jonka ympäristövaikutusten arviointi on SEA-direktiivin ja SEA-pöytäkirjan mukainen. Tämä vaatimus on yleinen velvollisuus tutkia sellaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutuksia, jotka eivät kuulu pöytäkirjan 4 artiklan / YVA-direktiivin 3 artiklan soveltamisalaan, mutta joilla voi olla todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Tämä velvollisuus on yleisempi eikä sisällä tarkempia vaatimuksia. Suomen merialuesuunnitelmien ympäristövaikutusten arviointi on tehty tämän mukaisesti. Vaikutusten arviointi on tehty yleispiirteisellä tasolla merialuesuunnitelman yleispiirteisyyden ja strategisen luonteen edellyttämällä tavalla. Vaikutusten arviointiraportti löytyy digitaalisesta merialuesuunnitelmasta.

Suomen merialuesuunnitelman luonnetta ja roolia suhteessa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään ja muuhun suunnitteluun on pyritty kuvaamaan tarkemmin digitaalisen suunnitelman merialuesuunnittelu -osiossa.

Suomi pitää hyvin tervetulleena Ruotsin ehdotusta jatkaa ja kehittää merialuesuunnitteluyhteistyötä ja vuoropuhelua naapurimaiden kesken merialueen kehittämiseksi. Ruotsin ehdottamat tiedonvaihto ja yhteistyö aineistoja ja menetelmiä koskien sekä yhteistyö konkreettisissa suunnittelu- ja hankekehitysasioissa ovat kannatettavia.

4. Lausuntojen ja yleisen palautteen huomioiminen

4.1. Merialuesuunnitelman luonne ja tarkoitus

Suomen Merialuesuunnitelma 2030 luonnos esitettiin ainoastaan digitaalisessa muodossa, mutta suunnitelmakarttaluonnos, merialuesuunnitelmaluonnoksen vyöhykkeet ja merkinnät, *Merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointi* -raportti, sekä useat taustaraportit olivat tarjolla myös tulostettavina pdf-versioina. Digitaalinen suunnitelmaluonnos koostui viidestä osasta, joista kuuleminen koski osioita 3–5.

1) *Merialuesuunnittelu*, jossa kuvataan suunnittelun toimintakehys kuten lainsäädäntö ja ohjaus, ekosysteemilähestymistavan soveltaminen, käytetyt käsitteet ja prosessikuvaus. Tämä osio ei ollut tarjolla luonnosvaiheessa vaan valmistui vasta suunnitelman viimeistelyn myötä.

2) *Skenaariot*, jossa kuvataan merialueiden mahdollisia ja vaihtoehtoisia tulevaisuuskuvia vuoteen 2050.

3) *Visiot*, jotka käsittivät merialueiden kestävän käytön vision vuodelle 2050, sekä toimialakohtaiset visiot ja tiekartat vuodelle 2030.

4) *Suunnitelmaluonnos*, jossa kuvattiin suunnittelualueittain tilannekuva, alueellinen kehityskuva, suunnitteluratkaisut, kartallinen suunnitelmaluonnos yhdessä merkintä- ja vyöhykekorttien kanssa, sekä vaikutusten arviointi.

5) *Vaikutusten arviointi* merellisten toimialojen kohdalta koko merialueelle sekä suunnittelualueittain.

Yleisesti ottaen digitaalinen suunnitelma otettiin hyvin vastaan ja se sai paljon kiitosta havainnollistavasta otteestaan. Myös eri osioiden linkitys ja asioiden usein monimutkaisetkin kytkennät on ollut mahdollista havainnollistaa digitaalisella suunnitelmalla. Kritiikkiä tuli vastaavasti siitä, että suunnitelmaan on ollut haastavaa perehtyä runsaan sisällön ja useiden polkujen vuoksi.

Vastaanotetuissa lausunnoissa ja yleisessä palautteessa nousi esiin useita suunnitelman luonnetta ja tarkoitusta koskevia pohdintoja ja tarkennuspyyntöjä. *Suomen merialuesuunnitelma 2030* viimeistelyssä on selvennetty merialuesuunnitelman luonnetta ja tarkoitusta suunnitelman kirjallisessa ja kartallisessa osiossa.

Suomen merialuesuunnitelma 2030 *Suunnitelma-osion Johdannossa* kuvataan suunnitelman luonne:

> Merialuesuunnitelma on strateginen kehittämisasiakirja, jota havainnollistetaan kartalla. Karttamerkinnöillä kuvataan merialueiden arvoja ja nykyisten ja mahdollisten uusien toimintojen tulevaisuuden potentiaaleja ja niiden vaihtoehtoista sijoittumista koko Suomen merialueilla. Suunnitelma ei ole oikeusvaikutteinen, mutta sen välillisten vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointi sisältyvät suunnitteluprosessiin.

Merialuesuunnitelma on uusi aluesuunnittelun työkalu, mutta se ei kuulu alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään eikä kaavahierarkiaan. Merialuesuunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia eikä sitovaa vaikutusta muun lainsäädännön mukaisiin lupa- tai muihin menettelyihin.

Merialuesuunnittelussa tarkastellaan merta kokonaisvaltaisesti. Pääpaino on tiedon kokoamisessa, jakamisessa ja keskustelussa sidosryhmien kanssa. Suunnitelman vaikuttavuus perustuu lisääntyneeseen tietoon merialueesta, sekä eri viranomaisten ja muiden tahojen keskinäiseen yhteistyöhön ja mahdolliseen sitoutumiseen ottaa suunnitelmat huomioon omassa toiminnassaan. Vaikuttavuus syntyy kytköksestä kansallisiin, alueellisiin ja sektorikohtaisiin politiikkalinjauksiin sekä strategioihin, sekä maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamisen, maakuntakaavoituksen, aluekehityshankkeiden sekä luonnonvarasuunnitelmien ja merialueen muiden hoito- ja käyttösuunnitelmien tavoitteiden tukemisesta.

Merialuesuunnitelmalla voi olla ainoastaan välillisiä ohjausvaikutuksia, joten vaikutusten arvioimiseksi täytyy tarkastella etenkin vaikuttavuuspolkuja. Nämä välilliset vaikutukset sekä vaikuttavuusketjut on kuvattu tarkemmin jo aiemmin digitaalisen suunnitelman *Vaikutusten arviointi* -osuudessa sekä nyt

suunnitelman viimeistelyn myötä *Merialuesuunnittelu*-osuudessa sekä valmistuneessa *Merialuesuunnittelun monitorointi- ja evaluointimalli* -raportissa.

Merialuesuunnitelman laatimisen ja hyväksymisen yhteydessä ei laadita luonnonsuojelulain 65.1 §:ssä tarkoitettua **Natura-arviointia**. Merialuesuunnitelmassa on tunnistettu potentiaaleja olemassa oleville ja uusille toiminnoille, joilla toteutuessaan voi olla vaikutuksia niihin luontoarvoihin, joiden takia alueita on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Luonnonsuojelulain mukaiset arvioinnit on laadittava vasta Natura 2000 -alueiden suojeluperusteina olevia luonnonarvoja heikentävien hankkeiden ja suunnitelmien, kuten kaavoitus- ja lupamenettelyjen yhteydessä. Natura-arvioinnin tarpeen osalta on mahdollista tutustua asiantuntijalausuntoon, joka on *Merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointi* -raportin lopussa.

On tärkeää huomata, että Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Tämä merellisten sektoreiden kansainvälinen ja kansallinen toimintaympäristö on kuvattu Suomen Merialuesuunnitelma 2030 -sivustolla *Merialuesuunnittelu*-osuudessa. Merellisten toimialojen kehityskuvia ja sääntelyä on kuvattu myös visiotyöskentelyn aikana toteutetussa *kansallisessa työpajassa kerätyllä materiaalilla*, joka on koottu digitaaliseen suunnitelmaan kaikkien tarkasteltavaksi.

Suomen merialuesuunnitelma on valmisteltu kolmen suunnittelualueen yhteistyönä. Maankäyttö- ja rakennuslaissa (67A§) todetaan, että merialueiden ominaispiirteet tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Jokainen merialue on omanlaisensa luoden erilaiset luontaiset reunaehdot ja mahdollisuudet ihmistoiminnalle. **Nämä ominaispiirteet, eli suunnittelualueiden keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin eri toimialojen kohdalla eri suunnittelualueilla**. Ominaispiirreselvityksissä (*Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri*), sekä *Suunnitelma*-osuuden tilannekuvissa (*Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri)* kuvataan nämä lähtökohdat.

Merialuesuunnitelman luonnetta ja tarkoitusta tarkentamaan on *Suunnitelma-osuuden johdantoon* lisätty seuraavat selitteet:

- Merialuesuunnitelma on valmisteltu kolmessa osassa. Suunnitteluratkaisut on tehty yhteistyössä koko rannikon kattavasti ja laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa, ottaen huomioon alueelliset ominaispiirteet.
- Merialuesuunnitelmassa tunnistetaan tasapuolisesti meriympäristön ja merellisten toimijoiden hyvinvoinnin tarpeita ottamatta kantaa niiden tärkeysjärjestykseen. Tarkasteltavilla toimialoilla on erilaisia yhteiskunnallisia ja yhteisöllisiä arvoja, joita suunnitelmalla vaalitaan.
- Suunnitteluratkaisut pohjautuvat parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon kuten selvityksiin, mallinnuksiin, asiantuntija-arvioihin ja alueellisiin ominaispiirteisiin.

Maankäyttö- ja rakennuslaki (67A§) velvoittaa ottamaan suunnittelussa huomioon **maan ja meren vuorovaikutuksen.** Luonnosvaiheessa pohdinnat olivat tarkasteltavissa visio-osuudessa *toimialakohtaisissa tiekartoissa* sekä suunnitelmakarttaluonnoksen *merkintäkorteissa.* Nyt tämä tarkastelu tuodaan aiempaa näkyvämmäksi sekä *Merialuesuunnittelu-osuuden maan ja meren vuorovaikutus* -kappaleessa, että *Ekosysteemilähestymistavan soveltaminen merialuesuunnitelmien laadinnassa* -raportissa.

Merialuesuunnitelman suunnittelualue alkaa rantaviivasta, mutta maan ja meren vuorovaikutuksen huomioimisvelvollisuus asettaa lähtökohdan sille, että suunnittelussa on tarkasteltu myös mantereelle

sijoittuvia toimintoja ja merialuesuunnittelun vaikutusmahdollisuuksia niihin. Suunnitelmakartan merkinnöistä ekologinen yhteys ulottuu jokia pitkin sisämaahan osoittaen merkittäviä vaelluskalojen kutualueita. Satamamerkinnät, meriteollisuusmerkinnät ja toiminnalliset yhteydet ulottuvat myös mantereelle johtuen niiden toiminnan luonteesta.

4.2 Suunnitelmakartta ja merkintäkorttikirjasto

Vastaanotetuissa lausunnoissa ja yleisessä palautteessa nousi esiin useita suunnitelmakarttaa ja sitä tukevan merkintäkorttikirjaston luonnetta ja tarkoitusta koskevia pohdintoja ja tarkennuspyyntöjä. Suunnitelman viimeistelyssä on tarkennettu erityisesti suunnitelmakartan merkintöjen perusteluita sekä suunnitelman mukana esitetyn tausta-aineiston merkitystä ja suhdetta suunnitelmaan.

Suunnitelmakartalla esitetään aluemaisia ja viivamaisia merkintöjä, joilla kuvataan merialueiden arvoja ja nykyisten merkityksellisten ja mahdollisten uusien toimintojen tulevaisuuden potentiaaleja sekä niiden vaihtoehtoista sijoittumista. Suunnitelma katsoo tulevaisuuteen. Suunnitelman mittakaava 1:750 000 asettaa reunaehtoja kartan esitystavalle. Suunnitelmakartan osalta painotetaan, että suunnitelman merkinnät eivät ole aluevarauksia eikä niitä tule sellaisena tulkita.

Suunnitelmakartta ei ota kantaa nykyisten toimintojen sijoittumiseen merialueilla. Hallinnolliset alueet kuten perustetut suojelualueet tai puolustusvoimien suoja-, rajoitus- ja vaara-alueet on huomioitu suunnitteluratkaisuja tehtäessä ja niitä voi tarkastella taustakarttoina yhtäaikaisesti suunnitelman kanssa samalla karttapohjalla.

Suunnitelmakartan tulkinnan selkeyttämiseksi on *Suunnitelma-osion Johdannossa* nostettu suunnitelmakartan käyttöohjeet näkyvälle paikalle. Tausta-aineistojen paremman näkyvyyden vuoksi on suunnitelmakartalle lisätty infolaatikko, jossa kuvataan karttapalvelun tarjoamaa tietoa. Tarkasteltavista tausta-aineistosta on nostettu maininta suunnitelmamerkinnän merkintäkorttiin Lähtökohdat ja selvitykset -otsikon alle sekä Suunnitelma-osuuden suunnittelualuekohtaisiin suunnitteluratkaisuihin.

Tausta-aineistoon kuuluvat teemoittaiset sisällöt on kuvattu seuraavassa listauksessa. *Kursiivilla on* nostettu esiin ne tausta-aineistot, jotka on lisätty valmistuvaan suunnitelmaan saadun palautteen pohjalta.

- Kauppamerenkulun 1. ja 2. luokan väylät
- Kalasatamat ja I-ryhmän kalastajien merkittävät rysäkalastuspaikat
- *Nykyiset kalankasvatuslaitokset*
- Puolustusvoimien suoja-, rajoitus- ja vaara-alueet
- *Voimassa olevien maakuntakaavojen tuulivoima-alueet sekä merituulivoimahankkeet merellä*
- Majakat, hylyt, muinaisjäännökset, UNESCO:n maailmanperintökohteet, valtakunnallisesti merkittävät rakennetut ympäristöt (RKY), valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (merelliset)
- Kansainvälisesti tärkeät lintualueet (IBA), Suomen tärkeät lintualueet (FINIBA) ja suojellut alueet sisältäen Natura 2000-alueet (SAC, SPA, SCI), yksityiset suojelualueet, valtion maiden suojelualueet ja erämaa-alueet
- *Veneilyväylät*
- *Kuntarajat*

Suunnitelmakartan oikean tulkitsemisen takaamiseksi on hyvä tutustua *merkintäkorttikirjastoon*, joka on merialuesuunnitelmakartan keskeinen osa ja avattavissa sekä ladattavissa digitaalisessa suunnitelmassa. Merkintäkorttien kirjauksia on tarkennettu saadun palautteen pohjalta, ja teemoittaiset tausta-aineistot tuodaan aiempaa paremmin esille. Merkintäkorteissa kuvaillaan kunkin karttamerkinnän:

- yleinen selite
- merkinnän kuvaus
- suunnitteluperiaate
- suunnittelualueiden ominaispiirteet ja painopisteet
- maan ja meren vuorovaikutus
- suunnittelussa kyseisen teeman kartalla osoittamiseksi käytetyt lähtökohdat ja selvitykset

Merkintäkorttikirjastoon kuuluvat myös vyöhykkeitä kuvaavat selitteet, jotka kuvaavat seuraavien merialueen vyöhykkeiden ominaisuuksia ja niihin pohjautuvia suunnittelun haasteita ja muita näkökohtia: 1) sisäsaaristo ja sisemmät rannikkovedet, 2) ulkosaaristo ja ulommat rannikkovedet, sekä 3) avomeri. Vyöhykkeiden aiempaa paremman tarkastelun helpottamiseksi on suunnitelmakartan tausta-aineistoon tuotu myös ’Korostetut merialuesuunnittelun vyöhykkeet’.

Kaikkia merialuesuunnitelman karttamerkintöjä koskevat seuraavat periaatteet, joista kaksi viimeisintä on lisätty merkintöjen periaatteisiin selventämään merialuesuunnitelman luonnetta ja tarkoitusta:

- Merkinnöillä osoitetaan yleispiirteisesti nykyisiä merkittäviä ja tulevia potentiaalisia alueita merialueen eri käyttömuotojen tarpeisiin. Toimintojen sijoittaminen potentiaalisille alueille edellyttää tarkempaa suunnittelua.
- Kaikkia toimintoja suunniteltaessa ja kehitettäessä tulee ottaa huomioon meriympäristön hyvän tilan tavoite.
- Merkinnät voivat olla muiden merkintöjen kanssa päällekkäisiä.
- Merkinnät eivät poissulje toimintoja muilta alueilta.
- Toimialalle ja meriluonnolle merkittäviä ja potentiaalisia alueita voi olla myös muualla kuin suunnitelmassa tunnistetuissa paikoissa.
- Suunnitelma ei ota kantaa merellisten toimintojen nykyiseen sijoittumiseen rannikko- ja merialueilla.

4.3 Merialuesuunnitelma sekä meriympäristön tila ja meriluonto

Merialuesuunnittelun suunnitteluratkaisuilla edistetään kestävää meriympäristön käyttöä ja meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Samalla tuetaan EU- ja kansallisen lainsäädännön, sekä kansainvälisten sopimuksien asettamia ympäristötavoitteita suunnitteluun käytettävissä olevilla keinoilla. Lausuntojen ja yleisen palauteen perusteella on todettu, että merialuesuunnittelun suhdetta meriympäristön hyvän tilan edistämiseen on hyvä tarkentaa ja täsmentää.

Meristrategiadirektiivin (MSD), vesipolitiikan puitedirektiivin sekä luonto- ja lintudirektiivien ympäristötavoitteet koskevat merta. MSD:n tavoitteena on meriympäristön hyvä tila. Merialuesuunnittelulla ja kansallisella alueidenkäytön suunnittelulla voidaan välillisesti vaikuttaa useisiin meriympäristön hyvän tilan kuvaajiin. Näitä ovat esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden vähentyminen, kaupallisten kalakantojen tila, muutokset meren ravintoverkossa, merenpohjan tuhoutuminen ja häiriintyminen, merenpohjan hydrografisten ominaisuuksien muuttuminen, vieraslajien kontrollointi, aineiden määrä meriympäristössä, meriroskan lisääntyminen ja mereen johtuvan energian ja melun määrä. Merialuesuunnitelman valmistelussa on kuvattu meriympäristön tilannekuva ja otettu suunnitteluratkaisuissa huomioon tunnistetut toimialojen ja ympäristön väliset vuorovaikutusketjut käytettävissä olevin keinoin. Tarkastelu on kuvattu lähemmin *Ekosysteemilähestymistavan soveltaminen merialuesuunnitelmien laadinnassa* -raportissa. Aineistoa on kerätty v*isiovaiheessa* sidosryhmien kanssa ja työn tuloksia on esitelty myös merellisten *toimialojen tiekartoissa* sekä yhteen vedettynä meriympäristön ja -luonnon sekä merellisten toimijoiden *synergia- ja ristiriitataulukossa*. Suunnitelman viimeistelyssä on

valmisteltu pintavesiluokituksen muutosvertailu vuosilta 2016 ja 2019 suunnittelualueiden meriympäristön tilannekuvaan.

Meristrategiadirektiivi velvoittaa ekosysteemilähestymistavan käyttämiseen meriympäristöjen hyvän tilan saavuttamiseksi. Merialuesuunnitteludirektiivi puolestaan velvoittaa soveltamaan ekosysteemilähestymistapaa. Yleistavoitteena on käyttää ekosysteemejä niiden asettamissa puitteissa siten, että ne säilyvät. Tähän tavoitteeseen on tartuttu merialuesuunnittelun käytettävissä olevin keinoin, eli ottamalla meriympäristön rakenne, toiminta ja ominaispiirteet huomioon osana merialuesuunnitteluprosessia ja suunnitteluratkaisuja. Käytännössä ekosysteemilähestymistavan käyttöönoton toteutuminen tapahtuu siten, että alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä pyritään huomioimaan kysymykset aikanaan oikealla suunnittelu- tai kaavoitustasolla.

Tarkempi tarkastelu meriympäristön hyvän tilan huomioimisesta merialuesuunnittelussa on kuvattu *Ekosysteemilähestymistavan soveltaminen merialuesuunnitelmien laadinnassa* -raportissa.

Merialuesuunnittelu-osuuden *Ympäristön ja luonnon säilyttäminen, suojelu ja parantaminen* -kappaleeseen on valmisteltu kattava tarkastelu merialueen luonnonarvoja koskevista kansainvälisistä ja kansallisista ohjelmista, strategioista ja lainsäädännöstä. Kuvaa täydentämään on valmisteltu webmap suojelualueista, jolla havainnollistetaan merellisten luontoarvojen verkosto. Nämä yhdessä sekä eri yhteistyömuodot luovat edellytykset ympäristön ja luonnon säilyttämiselle, suojelulle ja parantamiselle merialuesuunnittelussa.

Suunnitelmakartalla esitetään kansainvälisesti ainutlaatuiseen VELMU-aineistoon pohjatuvat EMMA-alueet, joiden avulla on voitu tunnistaa merkittävät vedenlaiset luontoarvot suhteessa merelle suuntautuvaan ihmispaineeseen. Suunnitelmakartan tausta-aineistossa esitetään kansainvälisesti tärkeät lintualueet (IBA), Suomen tärkeät lintualueet (FINIBA) ja suojellut alueet sisältäen Natura 2000-alueet (SAC, SPA, SCI), yksityiset suojelualueet, valtion maiden suojelualueet ja erämaa-alueet. Näin olemassa olevia luontoarvokohteita voidaan tarkastella yhdessä suunnitteluratkaisujen kanssa.

Suunnittelualuekohtaisiin tilannekuviin on tuotu tarkastelu pintavesien ekologisesta tilasta ja tilasta suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan vuosille 2016–2022 (arvio valmistunut 2013) ja vuosille 2022-2027 (arvio valmistunut 2020).

Merialuesuunnitelmaa tullaan tarkastelemaan uudelleen viimeistään kymmenen vuoden sisään. Itämeren maiden kesken tehdään merialuesuunnittelun yhteistyötä ja selvitetään muun muassa mahdollisuuksia rajat ylittävien teemojen huomioon ottamiseen kansallisissa merialuesuunnitelmissa. Tällaisia ovat esimerkiksi aluemeren ekologiset käytävät ja ilmastomuutos.

4.4 Merialuesuunnitelma ja sinisen kasvun toimialat

Energia

Energiantuotantoa koskevia lausuntoja vastaanotettiin 22 kpl ja yleisiä palautteita 24 kappaletta. Lisäksi muutamissa lausunnoissa ja palautteissa otettiin kantaa johtoihin, kaapeleihin ja putkiin, sekä maan ja meren vuorovaikutukseen energiantuotannon tarpeiden osalta.

Energian merkintäkorttiin merkinnän yleiseen selitteeseen on tuotu maininta siitä, että merituulivoimalle soveltuvia alueita on myös merialuesuunnitelmassa osoitettujen potentiaalisten alueiden ulkopuolella. Suunnitteluperiaatteisiin on lisätty maininta siitä, että merituulivoiman kehittäminen voi laukaista

tutkakompensaatiovaatimuksen ja merituulivoimaa kehitettäessä on tärkeää ottaa huomioon luontoarvot kuten merkittävät kalojen kutualueet.

Merituulivoiman tulevaisuuden potentiaalisimpien paikkojen tunnistamisessa on käytetty merialuesuunnittelun periaatteisiin nojaten parasta mahdollista käytettävissä olevaa tietoa, joka Suomessa on Suomen ympäristökeskuksen kehittämä Zonation-mallinnus. Mallinnuksen tuottaman tiedon lisäksi on käytetty asiantuntijatietoa sekä merialueen tilasta että maanpuolustuksen tarpeista. Potentiaalisia alueita on suunnitelmakartalla tunnistettu 10–50 m syvyisille alueille, jotta vaikutukset herkille ja luontoarvoiltaan korkeille matalille alueille olisivat mahdollisimman vähäiset. Maisemahaitan minimoimiseksi käytettiin nk. viewshed-menetelmää, joka huomioi 200 m korkeat tuulivoimalat ja merituulivoiman kehittämiseen tunnistetut potentiaaliset alueet sijaitsevat vähintään 10 km:n päässä rantaviivasta. Tarkempi mallinnuksen hyödyntäminen ja siitä johdetut suunnitteluratkaisut on kuvattu kunkin suunnittelualueen kohdalla kappaleissa 4.6.1, 4.6.2 ja 4.6.3. Toimialaa koskevat korjaukset ja täydennykset visioiden ja tiekarttojen osalta on esitetty kappaleessa 4.7 ja vaikutusten arvioinnin osalta kappaleessa 4.8.

Merialuesuunnitelmalla ei oteta kantaa olemassa oleviin merituulivoimaloihin tai suunnitelmiin tai kaavoitukseen. Voimassa olevien maakuntakaavojen tuulivoima-alueet sekä merellä sijaitsevat merituulivoimahankkeet on nyt nostettu suunnitelmakartan tausta-aineistoon helpottamaan niiden tarkastelua suhteessa merialuesuunnitelmassa tunnistettuihin tulevaisuuden potentiaalisiin tuulivoima-alueisiin sekä muuhun ihmispaineeseen merellä.

Kantaverkon kehittäminen ja säteittäiset yhteydet maalla oleviin pisteisiin otetaan pohdintoihin toisella merialuesuunnittelukierroksella. Sähkönsiirtoverkot hyvä suunnitella kansainvälisessä yhteistyössä Ruotsin ja Viron kanssa.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Energia* -osuudessa.

Meriliikenne

Meriliikennettä koskevia lausuntoja vastaanotettiin 12 kpl ja yleisiä palautteita muutama kappale.

Toimialaa koskevat korjaukset ja täydennykset visioiden ja tiekarttojen osalta on esitetty kappaleessa 4.7 ja vaikutusten arvioinnin osalta kappaleessa 4.8.

Toisella merialuesuunnittelukierroksella nostetaan pohdintoihin ajallinen vuodenkiertoon liittyvä ulottuvuus – meriliikenteen tarpeet jääaikaan eroavat sulan veden ajasta. Lisäksi pohditaan tarkemmin meriliikenteen nopeusrajoitustarpeita ekologisesti herkillä alueilla ja vedenalaista melua.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*,

mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Meriliikenne* -osuudessa.

Satamat, toiminnallinen yhteys, meriteollisuus ja erityisalue

Satamia koskevia lausuntoja vastaanotettiin 16 kpl ja yleisiä palautteita muutama kappale. Lisäksi kuudessa lausunnossa otettiin kantaa meriteollisuuteen ja muutamissa lausunnoissa toiminnalliseen yhteyteen ja erityisalueisiin. Maan ja meren vuorovaikutukseen liittyvät pohdinnat nousivat lausunnoissa esiin.

Saatujen lausuntojen pohjalta muutettiin:

- ’Kansainvälisesti merkittävä satama (TEN-T)’ -merkintä ’TEN-T-satamaksi’
- ’Kansainvälinen toiminnallinen yhteys (TEN-T)’ -merkintä TEN-T -toiminnallinen yhteys -merkinnäksi.

Merkintäkorttiin on lisätty lause ’Merkintä sisältää myös satamaa käyttävät teollisuuslaitokset’.

Satamien ja I-luokan väylien tulevaisuuden ruoppaustarpeiden sopivimpien meriläjityspaikkojen tunnistamisesta valmisteltu *Ruoppausmassojen kestävät läjitysvaihtoehdot* -esiselvitys on tuotu näkyvämmäksi sekä kirjallisessa että kartallisessa suunnitelmaosiossa.

Toimialaa koskevat korjaukset ja täydennykset visioiden ja tiekarttojen osalta on esitetty kappaleessa 4.7 ja vaikutusten arvioinnin osalta kappaleessa 4.8.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Meriliikenne* ja *Meriteollisuus* -osuuksissa.

Kalastus

Kalastusta koskevia lausuntoja vastaanotettiin 19 kpl ja yleisiä palautteita seitsemän kappaletta. Lisäksi muutamissa lausunnoissa ja palautteissa otettiin kantaa kalasatamiin, sekä maan ja meren vuorovaikutukseen etenkin tarvittavan infran osalta. Palautteessa nousi esiin myös kalastuksen merkitys osana kulttuuriperintöä ja elinvoimaista saaristoa.

Merialuesuunnitelma pyrkii tukemaan kalastusta tulevaisuuden elinvoimaisena elinkeinona. On kuitenkin tunnistettu, että merialuesuunnitelmalla on tässä haasteita, jotka johtuvat lähinnä suunnitteluprosessin sekä suunnitelmakartan rajoitteista tunnistaa tulevaisuuden potentiaalisia paikkoja.

Suunnitelmakartan I-ryhmän kalastajien verkkokalastusalueet ovat ennallaan, mutta avomeren troolikalastusmerkinnän osalta on tarkennettu yleiskuvaa siten, että aiemmin käytetyn AIS-aineiston vuodelta 2016 rinnalle on nostettu ICES:n kalastusintensiteettiä kuvaava VMS-aineisto vuodelta 2012.

Tausta-aineistossa esitettävien kalasatamien sekä I-ryhmän kalastajien merkittävien rysäpaikkojen näkyvyyttä on edistetty tuomalla kartan lukuohjeet paremmin esille.

Toimialaa koskevat korjaukset ja täydennykset visioiden ja tiekarttojen osalta on esitetty kappaleessa 4.7 ja vaikutusten arvioinnin osalta kappaleessa 4.8.

Toisella merialuesuunnittelukierroksella rakennetaan toimivat yhteydet kalatalousalueiden kanssa ja mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan yhdenmukaistetaan kalastuksen käsitteleminen merialuesuunnitelmassa siten, että se tukee kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmia.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Kalastus* -osuudessa.

Vesiviljely

Vesiviljelyä, eli kalankasvatusta koskevia lausuntoja vastaanotettiin 27 kpl ja yleisiä palautteita 18 kappaletta. Kalankasvatus merellisenä toimialana keräsi runsaasti niin toimintaa puoltavia kuin vastustavia lausuntoja ja mielipiteitä.

Vesiviljelyn merkintäkorttiin merkinnän yleiseen selitteeseen on tuotu maininta siitä, että kalankasvatukselle soveltuvia alueita on myös merialuesuunnitelmassa osoitettujen potentiaalisten alueiden ulkopuolella. Merkintäkortin suunnitteluperiaatteeseen on lisätty maininta, jonka mukaan vesienhoidon ja merenhoidon tavoitteet saattavat rajoittaa potentiaalisten kalankasvatusalueiden hyödyntämistä.

Kalankasvatuksen tulevaisuuden jatkokasvatusalueiden potentiaalisimpien paikkojen tunnistamisessa on käytetty merialuesuunnittelun periaatteisiin nojaten parasta mahdollista käytettävissä olevaa tietoa, joka Suomessa on Luonnonvarakeskuksen kehittämä FINFARMGIS-mallinnus. Mallinnuksen tuottaman tiedon lisäksi on käytetty asiantuntijatietoa sekä merialueen tilasta että suunnittelualueen kalankasvatuksen toimijoista. Tarkempi mallinnuksen hyödyntäminen ja siitä johdetut suunnitteluratkaisut on kuvattu kunkin suunnittelualueen kohdalla kappaleissa 4.6.1, 4.6.2 ja 4.6.3.

Toimialaa koskevat korjaukset ja täydennykset visioiden ja tiekarttojen osalta on esitetty kappaleessa 4.7 ja vaikutusten arvioinnin osalta kappaleessa 4.8.

Merialuesuunnitelmalla ei oteta kantaa olemassa oleviin kalankasvatuslaitoksiin, suunnitelmiin, kaavoitukseen tai kehittämishankkeisiin. Ala on kasvussa ja teknologinen kehitys vahvistaa alan tulevaisuuden näkymiä. Olemassa olevat kalankasvatuslaitokset on nyt nostettu suunnitelmakartan tausta-

aineistoon helpottamaan niiden tarkastelua suhteessa merialuesuunnitelmassa tunnistettuihin potentiaalisiin tulevaisuuden kalankasvatusalueisiin sekä muuhun ihmispaineeseen merellä.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Vesiviljely* -osuudessa.

Saaristo

Saaristoa koskevia lausuntoja vastaanotettiin seitsemän kappaletta ja yleisiä palautteita muutama kappale. Saaristo koskevat muutos- ja täydennysehdotukset koskivat usein myös kulttuuriperintöä, sekä matkailua ja virkistystä ja matkailu- ja virkistysyhteyttä.

Saariston elinvoimaisuuden ja elinvoimaisuuden tukemisen merkityksellisyyden osoittamiseksi merialuesuunnitteluprosessissa merialuesuunnitelman viimeistelyssä on tarkennettu merkintäkortin kirjauksia, sekä valmisteltu saaristoalueiden tarkastelu YKR-aineiston pohjalta. *Merialuesuunnittelun vyöhykkeet, saaristomerkintäalueet ja YKR-aineisto* -raportissa on tuotu esiin vakituinen asutus, vapaa-ajanasutus, työvoima ja työpaikat. Tarkastelua voidaan käyttää hyväksi erityisesti tarkemmassa aluekehitystyössä.

Venesatamat, maantielautta- ja lossipaikat sekä yhteysalusreitit ja -satamat ovat mittakaavaltaan sopimattomia merialuesuunnitelman esitystapaan ja mittakaavaan, mutta veneilyväylät on nostettu suunnitelmakartan tausta-aineistoon tarkastelua varten.

Toisella merialuesuunnittelukierroksella on tärkeää ottaa paremmin huomioon saariston asukkaat sekä vapaa-ajanasukkaat, sekä heille merkitykselliset logistiikka- ja infrastruktuuritarpeet saaristossa hyvän elämänlaadun takaamiseksi. Myös viestintää tullaan kehittämään.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Matkailu ja virkistyskäyttö

Matkailua ja virkistyskäyttöä koskevia lausuntoja vastaanotettiin 16 kpl ja yleisiä palautteita kuusi kappaletta. Lisäksi muutamissa lausunnoissa ja palautteissa otettiin kantaa matkailu- ja virkistysyhteyksiin, sekä maan ja meren vuorovaikutukseen. Matkailua ja virkistystä koskevat kommentit käsittelivät usein myös saaristoa sekä kulttuuriperintöä.

Suunnitelma-osuuden suunnitteluratkaisuihin on suunnittelualueittain täydennetty olemassa olevaa karttakuvaa lisäämällä siihen Unescon maailmanperintökohteiden, kansallisten kaupunkipuistojen ja merellisten kaupunkipuistojen lisäksi myös merelliset kansallismaisemat. Uusi esitys on webmap-muodossa tarkastelun helpottamiseksi.

Matkailun ja virkistyksen merkintäkorttiin suunnitteluperiaatteeseen on tuotu maininta siitä, että maanpuolustuksen tarpeet saattavat rajoittaa matkailulle ja virkistyskäytölle tunnistettujen alueiden hyödyntämistä.

Venesatamat, maantielautta- ja lossipaikat sekä yhteysalusreitit ja -satamat ovat mittakaavaltaan sopimattomia merialuesuunnitelman esitystapaan ja mittakaavaan, mutta veneilyväylät on nostettu suunnitelmakartan tausta-aineistoon tarkastelua varten. Suunnittelualueiden tilannekuviin on tuotu tarkasteltavaksi webmap *rakennetuista ja rakentamattomista rannoista*.

Suunnitelmaluonnoksessa hieman näkymättömäksi jäänyt metsästys virkistyskäyttönä ja etenkin sen rooli saariston ja rannikon vieraspetojen, supikoiran ja minkin, kantojen kontrolloimisessa on nostettu näkyvämmin esiin osana meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Toisaalta on tuotu myös esiin valtion yleisten vesialueiden roolia metsästyksen ja vapaa-ajankalastuksen mahdollistajana paitsi saariston ja rannikon väestölle, myös muille harrastajille sisämaasta.

Toimialaa koskevat korjaukset ja täydennykset visioiden ja tiekarttojen osalta on esitetty kappaleessa 4.7 ja vaikutusten arvioinnin osalta kappaleessa 4.8.

Toisella merialuesuunnittelukierroksella on tärkeää ottaa paremmin huomioon paikalliset asukkaat sekä vapaa-ajanasukkaat, sekä heille merkitykselliset paikat rannikko- ja merialueilla. Myös viestintää tullaan kehittämään.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Matkailu ja virkistyskäyttö* -osuudessa.

Kulttuuriperintö

Kulttuuriperintöä koskevia lausuntoja vastaanotettiin yhdeksän kappaletta ja yleisiä palautteita muutama kappale. Kulttuuriperintöä koskevat kommentit käsittelivät usein myös matkailua ja virkistystä sekä saaristoa ja kalastusta. Kulttuuriperintöä koskeva palaute oli teeman luonteesta johtuen hyvin yksityiskohtaista.

Kulttuuriarvojen herkkyys on nostettu esiin kulttuuriarvojen merkintäkortin suunnitteluperiaatteessa. Tarkat lausuntojen palautteen pohjalta muokatut suunnitteluratkaisut on kuvattu kunkin suunnittelualueen kohdalla kappaleissa 4.6.1, 4.6.2 ja 4.6.3.

Toimialaa koskevat korjaukset ja täydennykset visioiden ja tiekarttojen osalta on esitetty kappaleessa 4.7 ja vaikutusten arvioinnin osalta kappaleessa 4.8.

Toisella merialuesuunnittelukierroksella osallistetaan alueelliset vastuumuseot tiivisti mukaan suunnitteluprossiin.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa

suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Kulttuuriperintö* -osuudessa.

Kaivannaisala

Kaivannaisalaa koskevia lausuntoja ja yleisiä palautteita vastaanotettiin muutamia kappaleita. Kaivannaisia ei ole esitetty suunnitelmakartalla. Teeman pohdinta ja mahdollinen esittäminen suunnitelmakartalla on ajankohtaista toisella suunnittelukierroksella.

Suunnitelman suunnitteluratkaisuihin on nostettu maininta siitä, että mahdolliset potentiaaliset alueet kaivannaisille tulisi sijoittaa syville, monimuotoisuudeltaan merkityksettömille alueille.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja merialueen käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Kaivannaisala* -osuudessa.

Sininen bioteknolgia

Sinistä bioteknologiaa koskevia lausuntoja ja yleisiä palautteita vastaanotettiin muutamia kappaleita. Tämä teema linkittyy myös meriteollisuuden ja kalatalouden sivuvirtojen lausuntoihin ja palautteeseen. Sinistä bioteknologiaa ei ole esitetty suunnitelmakartalla. Teeman pohdinta ja mahdollinen esittäminen suunnitelmakartalla on ajankohtaista toisella suunnittelukierroksella.

Suunnittelualueiden ominaispiirteet, eli keskeiset luonnonmaantieteelliset ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet sekä nykyinen suunnittelutilanne ja meren käyttö, ovat olleet vaikuttamassa suunnitteluratkaisuihin toimialan kohdalla. Suunnittelualueiden erot on kuvattu lyhyesti *merkintäkorteissa*, mutta myös suunnitteluratkaisuissa *(Suomenlahti, Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa, Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri).*

Suomen merialuesuunnitelma 2030 ei ohita minkään sektorin vallitsevaa sääntelyä tai lupakäytäntöä. Merialueen käyttö vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia toteutuakseen. Toimialan omat kansainväliset ja kansalliset strategiset tavoitteet, sekä sääntelyt on tuotu näkyväksi *Merialuesuunnittelu; Sininen bioteknologia* -osuudessa.

4.5 Maanpuolustuksen huomioiminen

Merialuesuunnittelun tehtävänä on huomioida maanpuolustuksen tarpeet. Tarkempi kuvaus maanpuolustuksen sekä kokonaisturvallisuuden huomioimisesta on kuvattu Suomen merialuesuunnitelma 2030 *Merialuesuunnittelu*-osuudessa. Kyseisessä osuudessa kuvataan yhteiskunnan turvallisuusstrategia ja puolustuspoliittinen selonteko; laki puolustusvoimista (551/2007); aluevalvontalaki (755/2000);

maankäyttö- ja rakennuslaki (29.3.2019/467 67a§); laki Suomen talousvyöhykkeestä (1058/2004); meristrategiadirektiivin suhde maanpuolustukseen; rajavartiolaki (578/2005) ja meripelastuslaki (1145/2001).

Maanpuolustuksen tarpeet otetaan huomioon suunnitelmakartalla, karttamerkintöjen kohdekuvauksissa sekä merkintäkorttikirjastossa yleisissä kaikkia merkintöjä koskevissa selitteissä, sekä erityisesti energian ja matkailun ja virkistyksen merkinnöissä.

Suunnitelmakartalla Lohtajan ampuma- ja harjoitusalue on nostettu erityisalueeksi. Puolustusvoimien suoja-alueet, rajoitusalueet (R-alue) ja vaara-alueet (D-alue) on nostettu suunnitelman tausta-aineistoon, joten kyseisiä alueita voi tarkastella yhdessä suunnitelmakartan kanssa. Puolustusvoimien alueet vaikuttavat alueen käyttöön sekä alueen sisällä että sen ulkopuolella. Kiinteitä rakennelmia ei voi kyseisille alueille perustaa häiritsemättä maanpuolustuksen tarpeita.

Vaikutusten arvioinnissa on todettu, että merialuesuunnitelma ei tuota muutoksia maanpuolustuksen nykytilaan ja sitä kautta maanpuolustuksen aiheuttamiin vaikutuksiin muulle merien käytölle.

4.6 Suunnitteluratkaisut

Kaikkien kolmen suunnittelualueen osalta palautteessa oli tarkennus- ja muutosehdotuksia merellisten teemojen ja meriympäristön huomioimiseksi. Alla kuvataan suunnittelualueittain saadun palautteen huomioiminen.

4.6.1 Suomenlahti

Tilannekuva

Tilannekuvan asiavirheet koskien mm. punaleviä on korjattu. Tilannekuvaan on lisätty kuvaaja Suomenlahden tilasta eri ympäristötekijöiden osalta. Matkailun ja virkistyksen osalta tilannekuvaan on lisätty näkökulma metsästysmatkailusta. Kalastuksen osiota on täydennetty kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien osalta. Lisäksi meriteollisuuden osiota on täydennetty.

Alueellinen kehityskuva

Kehityskuvaan on lisätty maininta kalastuksen toimintaedellytysten turvaamisesta ja lähiruuan tuotannosta.

Suunnitteluratkaisut

Meriympäristö ja merellinen luonto

Ei muutoksia.

Energia

Ei muutoksia suunnitelmakartalle.

Energiakysymysten suunnitteluratkaisujen tekstiä on tarkennettu puolustusvoimien toiminnan tuulivoimatuotannolle aiheuttamien rajoitusten osalta.

Merialuesuunnitelman tuulivoimaratkaisu on tehty kokonaisuutena kaikki kolme suunnittelualuetta kattavaksi ja laajassa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Suunnitelman lopputulos on, että parhaiten merialuesuunnitelmalle asetetut tavoitteet toteuttaa ja reunaehdot huomioi ratkaisu, jossa laajamittaisen merituulivoiman käyttöönotto tapahtuu ensin Pohjanlahdella.

Vaikka merialuesuunnitelmassa ei tällä suunnittelukierroksella tunnisteta Suomenlahdelle potentiaalisia merituulivoiman alueita, tämä ei sulje pois merituulivoiman suunnittelua alueella. Merituulivoiman toteuttaminen Suomenlahdella kuitenkin edellyttää, että maanpuolustukseen, erityisesti tutkakysymyksiin löytyy riittäviä kompensaatioratkaisuja sekä ympäristöön liittyvät reunaehdot kuten Natura-alueiden perusteena olevat arvot ja muuttolintujen reitteihin liittyvät kysymykset ovat ratkaistavissa.

Suunnitteluratkaisun tekstiin on lisätty Suomen sähkönsiirtokapasiteetin tulevaisuuden tarpeiden huomioiminen.

Meriliikenne

Näkökulma öljy- ja kemikaalionnettomuuksien riskeistä on lisätty merenkulun merkintäkortin tekstiin.

Satamat, toiminnallinen yhteys, meriteollisuus ja erityisalue

Hangon Koverharin sataman merkintä on muutettu ”Satama”-merkinnästä ”TEN-T-satama” -merkinnäksi. Satama kuuluu Hangon satamien kokonaisuuteen, joka kuuluu EU:n TEN-T -liikennejärjestelmän kattavaan verkkoon.

HaminaKotka-sataman liikenteen suuntautumista koskevia suunnitteluratkaisutekstejä on tarkennettu.

Skandinavia-Välimeri TEN-T-ydinverkkokäytävän toiminnallisen yhteyden osoittava merkintä on muokattu kattamaan koko ydinverkkokäytävän kaikkine liikennemuotoineen. Muutos on tehty sekä suunnitelmakartalle että suunnitteluratkaisujen teksteihin.

Suunnitelmakartalle on lisätty uusi TEN-T-toiminnallinen yhteys Helsingistä Keski-Euroopan suuntaan. Ratkaisu on kuvattu myös suunnitteluratkaisujen tekstissä.

Erityisen yhteensovittamisen alue

Ei muutoksia.

Kalastus

Ei muutoksia.

Troolikalastuksen osalta on tarkistettu saatavilla oleva tietopohja. Käytettävissä olleiden tietojen perusteella ei ole tarkoituksenmukaista esittää troolikalastusalueita tällä suunnittelukierroksella.

Vesiviljely

Merialuesuunnitelmalla ei oteta kantaa olemassa oleviin kalankasvatuslaitoksiin, joten Suomenlahden merialuesuunnitelman luonnoksessa esitetyt olemassa olevat kalankasvatuslaitokset Loviisassa on poistettu suunnitelmakartalta. Sen sijaan olemassa olevat laitokset esitetään merialuesuunnitelman tausta-aineistoissa.

Saaristo

Ei muutoksia.

Matkailu ja virkistyskäyttö

Kansalliset kaupunkipuistot on liitetty tiiviimmin suunnitteluratkaisuihin. Termi kalastus- ja luontomatkailu on muutettu termiksi erä- ja luontomatkailu. Suunnitteluratkaisujen tekstejä on tarkennettu erämatkailun osalta.

Haminan matkailu- ja virkistysvyöhyke on laajennettu kattamaan Haminan historiallisen keskustan. Raaseporin saariston matkailu- ja virkistysvyöhykettä on laajennettu kattamaan Inkoon saaristo sekä

uutena osoitettu Tammisaaren kulttuuriympäristöjen merkintä. Matkailu- ja virkistysvyöhykkeiden kohdekuvauksia on tarkennettu.

Kulttuuriperintö

Kansalliset kaupunkipuistot on liitetty tiiviimmin suunnitteluratkaisuihin.

Suomenlahdelle on osoitettu kaksi uutta merkintää, Raaseporin Tammisaareen sekä Inkoon Barösundiin (Barösundin väylä). Ruotsinsalmen meritaistelun merkinnän kohdekuvausta on tarkennettu mm. Ruotsinsalmen merilinnoituksen osalta. Jussarön kulttuuriperintömerkintää on laajennettu kattamaan saaren eteläpuoliset luodot, ml. Jussarön majakka ja alueella sijaitseva historiallinen laivaloukku. Pääkaupunkiseudun kulttuuriperintömerkintää on laajennettu kartalla kattamaan mm. Pentalan saari.

Rannikolla sijaitsevat kulttuuriperinnön kannalta merkittävät alueet on huomioitu tilannekuvassa sekä suunnitteluratkaisuja tehtäessä ja useat niistä sijoittuvat mm. matkailun ja virkistyksen vyöhykkeille.

Kaivannaisala

Ei muutoksia.

Sininen bioteknologia

Ei muutoksia.

4.6.2 Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa

Tilannekuva

Kuvaus alueen harmaahylje- ja itämerennorppakantojen tilanteesta on lisätty tilannekuvan meriympäristön tilaa koskevaan osaan. Energiaa käsittelevästä osuudesta on poistettu maininnat Satakunnan maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueesta. Uusien kalatalousalueiden rooli ja niiden käyttö- ja hoitosuunnitelmat on lisätty tilannekuvan kalastusta ja vesiviljelyä käsittelevään kappaleeseen.

Alueellinen kehityskuva

Kehityskuvaa on täydennetty nostaen esille meriympäristön hyvän tilan ja vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden tärkeyttä sekä niiden saavuttamiseen mahdollistavia teknologisia ratkaisuja.

Vesiviljely on tunnistettu kalastuksen rinnalla merkittävänä kalatalouselinkeinona.

Alueen saaristo- ja rannikkoluonnon ja kulttuuriperinnön elinvoimaa ja matkailullista vetovoimaa on korostettu.

Suunnitteluratkaisut

Meriympäristö ja merellinen luonto

Suunnitteluratkaisun tekstiin on täydennetty meriluonnon suojelun merkitystä.

Energia

Porin Tahkoluodon edustalla esitettyä tuulivoimapotentiaalin aluetta on muokattu alkamaan noin kymmenen kilometrin päästä rannikolta merialuesuunnittelussa käytetyn suunnitteluperiaatteen mukaisesti. Selkämerellä talousvyöhykkeellä olleista tuulivoimalle potentiaalisista alueista on poistettu läntisempi, aivan Ruotsin rajan tuntumassa ollut alue ja meriliikenteen käyttämän alueen itäpuolella ollutta aluetta on yleispiirteistetty merialuesuunnitelman tarkkuuteen ja suunnittelutasoon paremmin sopivaksi.

Meriliikenne
Merenkulun alueita on tarkastettu pienin muutoksin yhteensopiviksi Ahvenanmaan merenkulun alueiden kanssa.

Satamat, toiminnallinen yhteys, meriteollisuus ja erityisalue
Uudenkaupungin sataman merkinnän kuvaukseen on lisätty maininta meriteollisuudesta.

TEN-T-satama, satama ja TEN-T-yhteys –termit on päivitetty merkintäkorttien mukaisiksi.

Merialuesuunnitelmassa Turun ja Naantalin välille osoitetun meriteollisuus-merkinnän kuvaukseen on päivitetty alueen nimeksi Turun ja Naantalin meriteollisuuskeskittymä.

Kalastus
Troolikalastuksen osalta on tarkistettu saatavilla oleva tietopohja. Tietojen perusteella ei ole tehty muutoksia suunnitelmakartalle.

Vesiviljely
Satakunnan ja eteläisen Selkämeren alueella on täsmennetty vesiviljelylle potentiaalisten alueiden esittämistä ja otettu suunnitelmaan FINFARMGIS-mallin tuottamat kaikkein parhaimman arvon saavat viisi aluetta. Selkämeren kansallispuisto ja luonnonsuojelualueet ovat olleet poissulkevana kriteerinä. Olemassa olevat vesiviljelylaitokset on lisätty suunnitelmakartan tausta-aineistoon. FINFARMGIS-malli ei ota kantaa talvisäilytysalueisiin tai rannan tukikohtiin ja niitä ei ole käsitelty myöskään merialuesuunnittelun tässä vaiheessa.

Varsinais-Suomen alueelta on poistettu kolme vesiviljelyaluetta EMMA-luontoarvojen sekä Natura-alueen perusteella.

Saaristo
Tekstiin on tehty tarkennuksia korostamaan vakituista asumista, elinvoimaista saaristokulttuuria, monimuotoista elinkeinoelämää sekä ympärivuotista saavutettavuutta.

Matkailu ja virkistyskäyttö
Tekstiin on lisätty maininta merilinnustuksesta ja täsmennetty kulttuuriperinnön tarkoittavan sekä aineellista että aineetonta kulttuuriperintöä.

Matkailu- ja virkistysyhteyttä käsittelevään tekstiin on lisätty vapaa-ajan veneilyn keskeisimpiin satamiin Rauman Syväraumanlahti.

Kulttuuriperintö
Ei muutoksia.

Kaivannaisala
Ei muutoksia.

Sininen bioteknologia
Ei muutoksia.

4.6.3 Pohjoinen Selkämeri, Merenkurkku ja Perämeri

Tilannekuva
Tilannekuvaan on lisätty maininta meriharjuksen lisääntymispaikasta.

Alueellinen kehityskuva
Alueellista kehityskuvaa on täydennetty merellisen luonnon osalta: Merialueen käytössä edistetään meriympäristön hyvän tilan saavuttamista ohjaamalla ympäristöä muuttavat toiminnot alueille, joiden ympäristö ja luonto kestävät niitä parhaiten. Vedenalaista luontoa ja kulttuuriperintöä koskeva tieto on lisääntynyt. Pohjoisen alueen ainutlaatuisen merellisen luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen on edennyt.

Suunnitteluratkaisut
Meriympäristö ja merellinen luonto
Ahvenen merkittävä kutualue on lisätty ekologisena yhteytenä Laihianjoelle - Eteläiselle Kaupunginselälle Vaasan eteläpuolella.

Energia
Energiakysymysten suunnitteluratkaisujen tekstiä on tarkennettu puolustusvoimien toiminnan tuulivoimatuotannolle aiheuttamien rajoitusten osalta.

Merituulivoiman ja kalastamisen yhteen sovittaminen on tarkemman suunnittelun ja luvittamisen asia.

Meriliikenne
Ei muutoksia.

Satamat, toiminnallinen yhteys, meriteollisuus ja erityisalue
Satamien merkintäkorttiin on tarkennettu merkinnän kuvausta siten, että merkintä sisältää myös satamaa käyttävät teollisuuslaitokset.

Kalastus
Troolikalastusalueita Pohjanmaalla on hieman muokattu ICES:n kalastusintensiteetin VMS-aineiston pohjalta.

Vesiviljely
Aiemmin tunnistettua vesiviljelyaluetta on laajennettu Simon puolella Natura-alueeseen kuuluvien saarten väliin ja Luodossa on lisätty alue olemassa olevaan vesiviljelyalueeseen.

Saaristo
Ei muutoksia.

Matkailu ja virkistyskäyttö
Ei muutoksia.

Kulttuuriperintö
Ulkokrunnien ja Valassaaren osalta on lisätty maininta kalastuskarista ennen majakan rakentumista.

Kaivannaisala
Ei muutoksia.

Sininen bioteknologia

Ei muutoksia.

4.7 Toimialakohtaiset visiot ja tiekartat vuodelle 2030

Merialuesuunnittelun visiotyövaiheessa vuorovaikutteisen sidosryhmäyhteistyöjakson aikana merialueille laadittiin valtakunnallinen kestävän käytön visio vuodelle 2050, sekä alueelliset kehityskuvat ja toimialakohtaiset visiot ja tiekartat vuodelle 2030. Vuorovaikutusta tukemaan järjestettiin kansallisia ja alueellisia toimialakohtaisia teematapaamisia, joissa kohdattiin 120 henkilöä.

Merelliset sidosryhmät määrittelivät oman toimialansa vision vuodelle 2030. Lausuntojen pohjalta korjattiin valmistuneista visioista

- kulttuuriperinnön visio muotoon ”Merellistä kulttuuriperintöä vaalitaan ja sitä koskeva tieto on lisääntynyt. Kulttuuriperintö edistää luonnon monimuotoisuuden ja rannikon elinvoimaisuuden säilyttämistä ja kehittämistä.”

Toimialakohtaisten synergioiden ja ristiriitojen osalta digitaalisella alustalla ollutta taulukkoa ei ollut esitetty oikein, joten sen esitystapaa on korjattu. Sisältöjen osalta on tehty muutama täydennys/korjaus:

- Aiempaa toteamusta merilogistiikan laajoista kielteisistä vaikutuksista on lievennetty muotoon ’voi olla laajoja kielteisiä vaikutuksia’.
- Kalastuksen osalta on lisätty kielteinen vaikutus seuraavasti: "Lohikalojen mahdollinen ylikalastus, sivusaaliit, ankkurointi ja vedessä olevat haamuverkot vaikuttavat epäedullisesti meriluontoon."
- Luonnonsuojelun ja -hoidon sekä matkailun ja virkistyksen kohdalle on lisätty synergiana metsästyksen myönteinen vaikutus saariston ja rannikon vieraspetokantoihin.
- Kalastuksen sekä matkailun ja virkistyksen välille on lisätty synergia, koska metsästyksellä hoidetaan hyljekantoja.

Toimialakohtaisissa tiekartoissa kuvataan toimiala, tarvittavat askeleet toimialan vision saavuttamiseksi ja tulevaisuuden kehityssuunnat. Tätä osiota on yleisen tekstinhuollon lisäksi tarkennettu seuraavasti:

- Merituulivoiman kuvaukseen on lisätty maininta kelluvista perustuksista.
- Kalastuksen keskeiseksi tavoitteeksi on lisätty ’Elinvoimainen elinkeino pitkällä aikatähtäimellä’.
- Merialuesuunnittelun sekä kalatalousalueiden välistä yhteistyötä ja kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien huomioimista on painotettu.
- Kalastuksen ja merimetsokannan välinen ristiriita on nostettu esiin.
- Vieraslajeihin on lisätty mustatäplätokko ja vieraspedot.
- Luonnonsuojelun ja -hoidon tiekartasta on poistettu aluesuunnittelun ja infrastruktuurin kohdalta teksti: "Tuodaan maa- ja metsätalousalueet kaavoituksen piiriin taajama-alueiden tapaan".
- Virkistyksen keskeisiin tavoitteisiin on täydennetty virkettä seuraavasti ’Vapaa-ajankalastuksen ja metsästyksen säilyttäminen merkittävänä suomalaisena luontoharrastuksena myös kaupungistuneessa yhteiskunnassa'.
- Matkailun ja virkistyksen toimialan kuvauksessa on lisätty luontomatkailun rinnalle erämatkailu.

Alueellisten kehityskuvien täydennykset on kuvattu suunnittelualuekohtaisissa selvityksissä kappaleissa 4.6.1, 4.6.2 ja 4.6.3.

4.8 Vaikutusten arviointi

Valmisteltu *Merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointi* tarkastelee strategisen merialuesuunnitelman välillisiä vaikutuksia ja vaikuttavuuspolkuja. Merialuesuunnitelmat ovat SOVA-lain (200/2005) 3 §:ssä tarkoitettuja suunnitelmia eli suunnitelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että suunnitelman ympäristövaikutukset selvitetään ja arvioidaan riittävässä määrin valmistelun kuluessa, jos suunnitelman tai ohjelman toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Merialuesuunnitelman laatimisen ja hyväksymisen yhteydessä ei laadita luonnonsuojelulain 65.1 §:ssä tarkoitettua Natura-arviointia. Merialuesuunnitelmassa on tunnistettu potentiaaleja olemassa oleville ja uusille toiminnoille, joilla toteutuessaan voi olla vaikutuksia niihin luontoarvoihin, joiden takia alueita on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Luonnonsuojelulain mukaiset arvioinnit on laadittava vasta Natura 2000 -alueiden suojeluperusteina olevia luonnonarvoja heikentävien hankkeiden ja suunnitelmien, kuten kaavoitus- ja lupamenettelyjen yhteydessä. Natura-arvioinnin tarpeen osalta on mahdollista tutustua asiantuntijalausuntoon, joka on *Merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointi* -raportin lopussa.

Merialuesuunnittelu pyrkii yhdensuuntaisuuteen muiden Itämereen liittyvien ohjelmien, strategioiden ja sektorikohtaisen suunnittelun kanssa. Asetettu tavoitekehys on kuitenkin kahtiajakoinen, toisaalta pyritään edistämään meriympäristön hyvää tilaa ja toisaalta sinistä kasvua. Tätä ristiriitaa merialuesuunnittelulla ei voida ratkaista, vaan sen tehtävänä on näiden toimintojen ja ristiriitojen esiintuominen ja yhteensovittaminen siten, että sininen kasvu tapahtuu kestävästi.

Merialuesuunnittelu ei ole osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää eikä merialuesuunnitelma asetu hierarkkisesti muiden suunnitteluinstrumenttien yläpuolelle. Siten merialuesuunnitelma ei myöskään sitovasti ohjaa kaavoitusta tai eri sektorilakien mukaista hankeluvitusta.

Merialuesuunnitelmalla on kuitenkin välillisiä ohjausvaikutuksia; aluesuunnittelun työkaluna se tukee maakuntakaavoitusta ja aluekehitystä tuottamalla tietoa merellisten toimialojen ja meriympäristön mahdollisuuksista ja reunaehdoista. Kokonaisvaikuttavuus nähdään pidemmällä aikavälillä.

Vaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon ekologiset, taloudelliset, sosiaaliset ja kulttuuriset näkökohdat. Tarkastelussa on huomioitu vaikutuksen suunta - onko muutos myönteinen vai kielteinen – ja vaikutuksen merkittävyys. Strategisena kehittämisasiakirjana merialuesuunnitelman vaikutukset voivat olla ainoastaan välillisiä. Vaikuttavuuspolkutarkastelua toimialaan on tehty peilaamalla merialuesuunnitelman keskeistä sisältöä vision, tiekartan ja suunnitteluratkaisujen osalta mahdollisiin toimeenpaneviin prosesseihin ja toimeenpanon vaikutuksiin.

Vaikutusten arviointi kattaa merialuesuunnitelmien merkittävät välilliset vaikutukset merialuesuunnittelussa huomioitavien toimialojen osalta. Vaikutusten arvioinnin lähtökohtana on tarkasteltu merialuesuunnitelman toteutumisen aiheuttamaa muutosta verrattuna tilanteeseen, jossa suunnitelmaa ei olisi. Tarkastelu on tehty suunnittelualueittain.

Vastaanotetuissa lausunnoissa ja yleisessä palautteessa esitettiin täydennysehdotuksia merialuesuunnitelmien vaikutusten arviointiin. Merialuesuunnitelman viimeistelyssä on tarkennettu vaikutusten arviointia suhteessa kansallisiin strategisiin suunnitelmiin. Sinisen bioteknologian, kaivannaisalan ja maanpuolustuksen osalta ei tunnistettu tarvetta vaikutusten arvioinnin yksityiskohtaisempaan täydentämiseen. Arviointityötä on täydennetty seuraavien toimialojen kohdalla seuraavasti:

I. Merellisen luonnon suojelu ja hoito:

- Merenhoitosuunnitelman tavoitteet sekä hallitusohjelman tavoite kansallispuistoverkoston laajentamisesta on nostettu esiin.
- Maan ja meren vuorovaikutuksen tunnistamisen osalta on tuotu paremmin näkyviin se tosiasia, että valtaosa Itämeren ravinnekuormituksesta tulee valunnan mukana maalta.
- Ilmastonmuutoksen vaikutus eliöstöön on tuotu esille. On myös todettu, että olosuhteiden muuttuessa kattava suojelualueiden ja ekologisten käytävien verkosto on välttämätön lajien siirtymisen ja sopeutumisen mahdollistamiseksi. Suunnitteluprosessissa on tunnistettu, että ilmastonmuutoksen käsitteleminen on keskeistä merialuesuunnittelun asiaa toisella suunnittelukierroksella, jolloin lähestymiskulmaa tarkennetaan.
- Merellä tapahtuvat toiminnat vaikuttavat rantoihin ja rantaluontoon, ja tämä on nostettu vaikutusten arvioinnissa esille.

II. Merituulivoima

- Valtioneuvoston periaatepäätöksen Suomen meripolitiikan linjauksista sekä Marinin hallituksen ohjelman 2019 vähähiilisyystavoitteet on nostettu esiin.
- Merituulivoimalle potentiaalisten alueiden tunnistamisen osalta on nostettu esiin meriliikenneväylien toimivuuden vaatimukset.
- Merituulivoimalle potentiaalisten alueiden tunnistamisen osalta tuodaan tarkemmin esiin käytetty mallinnus ja siinä huomioidut näköhaitat. Alueiden tunnistamisessa on yhteiskunnallisten kielteisten vaikutusten minimoimiseksi huomioitu 200 m korkeiden tuulivoimaloiden aiheuttamaa näköhaittaa nk. viewshed-menetelmän avulla.
- On korjattu, että merenpohjan kulttuuriperintökohteet kartoitetaan merituulivoiman ja sen merikaapelin sijoitussuunnittelussa. Näin ollen vaikutus merenalaisiin kulttuuriperintökohteisiin tulee oletettavasti olemaan vähäinen.
- Taloudellisissa ja yhteiskunnallisissa vaikutuksissa on tuotu esiin kuntien merituulivoimasta saamat merkittävät kiinteistöverotulot.
- Aiempi maininta tuulivoimaloiden ’välkkeestä’ on korjattu. Tuulivoiman yhteydessä välkkeellä tarkoitetaan valon ja varjon vaihtelua, joka muodostuu tuulivoimalan lapojen varjon vaihdellessa sen osuessa maahan.

III. Merilogistiikka:

- On lisätty mainita merilogistiikan myönteisestä ja keskeisestä vaikutuksesta Suomen elinkeinoelämän kilpailukykyyn ja yhteiskunnan toimivuuteen myös työllistymisen ja sosiaalisten yhteyksien osalta.

IV. Meriteollisuus

- Meriteollisuuden yhteiskunnallisten vaikutusten osalta on todettu, että maalla ja merellä olevien toimijoiden väliset vuorovaikutuksen merkitykset, riskit ja arvonlisä tulisi kartoittaa, jotta merialuesuunnittelun kautta olisi mahdollista päästä käsiksi näiden suhteiden merkittävyyteen.

V. Kalastus

- Kalastuksen ympäristövaikutusten osalta on tarkennettu, että kaupallisesti kalastettavat kiintiöidyt lajit sisältävät vain silakan, kilohailin ja lohen. Muita kalastuksen säätelyn muotoja ovat mm. pyyntimitat, sekä ajalliset ja paikalliset rauhoitukset.

- On todettu, että merialuesuunnitelmalla ei ole vaikutusta kalastuksen innovaatio-ohjelmassa määriteltyihin tavoitteisiin kotimaisesta kalasta saatavan arvon lisäämisen tai uusien lisäarvotuotteiden osalta.
- On korjattu kalastuksen vaikutus Suomenlahdella kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön lievästä negatiivisesta neutraaliin. Kalastuksella on rannikon ja saaristojen elinkeinoja ja kulttuuria ylläpitävä ja tukeva vaikutus. Kalastuselinkeinot tuovat työpaikkoja syrjäseuduille ja auttavat ylläpitämään infrastruktuuria harvaanasutuilla alueilla. Kalastuselinkeinojen rakenteet koetaan kuitenkin usein maisema- ja hajuhaitoiksi, erityisesti vapaa-ajan asukkaiden näkökulmasta.

VI. Vesiviljely

- On todettu, että vesiviljely on alana riippuvainen hyvästä vedenlaadusta ja meriympäristön puhtaudesta. Alan toimijat ovat sitoutuneet ympäristötavoitteisiin ja aktiivisesti pyrkineet pienentämään toiminnan ympäristövaikutuksia.
- Itämerirehun käytön edut typpi- ja fosforikuorman hallinnassa on tuotu näkyviin. Samalla on tuotu esiin, että viranomaisten lupakäytännöissä ei toistaiseksi ole hyväksytty Itämerirehua ravinnekompensaatioksi.
- Vesiviljelyn ympäristövaikutusten ravinnekuormituslaskenta on korjattu vastaamaan todelliseen Vesiviljelystrategian 2022:n kasvutavoitteeseen, eli noin 11–12 miljoonan tuotantolisäykseen.
- On todettu, että merialuesuunnitelmassa käytetyllä FINFARMGIS-mallinnuksella on pyritty tunnistamaan alueet, joissa kalankasvatuksen ympäristövaikutukset olisivat mahdollisimman vähäiset.

VII. Matkailu ja virkistys

- Veneilyn ja siihen liittyvän rantarakentamisen ja ruoppausten vaikutukset kasvipeitteisille merenlahdille on tuotu esiin. Erityisesti matalien merenlahtien ja laguunien ruoppaaminen heikentää näiden biodiversiteettiä, sekä arvoa kalojen poikastuotantoalueina.

VIII. Kulttuuriperintö

- On lisätty viittaus valtakunnallisiin alueidenkäytön tavoitteisiin valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamiseksi, sekä lisätty viittaus kyppi.fi -sivustoon, jossa esitellään muun muassa rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja arkeologisia kohteita.